

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ฉบับแรกของประเทศไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ แนวทางและหลักการในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนกล่าวคือ มาตรา 43 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกัน ในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน มาตรา 81 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติให้เป็นกลไกนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของไทย และพัฒนาคุณภาพของคนไทยและสังคมให้เป็นที่ไปอย่างยั่งยืนและมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการแข่งขันในเวทีโลก (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2540: 10, 16)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาที่ออกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาใน ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 5) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2545 และเริ่มใช้ในทุกโรงเรียนทั่วประเทศตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 จนกระทั่งปีการศึกษา 2548 ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐานครบทุกชั้นเรียน สารการเรียนรู้ในหลักสูตรประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงาน อาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 8 และมาตรา 27 ได้ กระจายสิทธิและอำนาจการจัดการศึกษาและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนและ ท้องถิ่น ดังนั้น โรงเรียนและท้องถิ่นควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน ถึงแม้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดไว้ 8 กลุ่มสาระ สถานศึกษาอาจจะจัดวิชาหรือกลุ่มสาระใหม่ก็ได้ เช่น อาจจะรวมบางกลุ่มสาระเข้าด้วยกัน บางกลุ่ม สาระอาจแยกไว้เหมือนเดิมแต่ผู้เรียนต้องเรียนตามสาระ มาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ได้ ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระ โดยสรุปแล้วหลักสูตรมี 2 ลักษณะ คือหลักสูตรแบบแยกรายวิชา กับหลัก สูตรบูรณาการ สถานศึกษาอาจจะจัดหลักสูตรแบบแยกรายวิชา หรือจัดหลักสูตรบูรณาการ หรือมี ทั้งสองแบบ ขึ้นอยู่กับความมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ของสถานศึกษาที่สามารถสร้างรายวิชา ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน (นาตยา ปิณฑานนท์, 2546: 1-3)

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน สังคมโลกอยู่ในภาวะที่เต็มไปด้วยข้อมูลความรู้ที่มากมายมหาศาล จนคนเราไม่สามารถที่จะเรียนรู้อะไรได้ทุกอย่าง และการเรียนที่คอยไล่ตามความรู้มากมายที่ กระจัดกระจายอยู่ในกลุ่มสาระต่างๆ ผู้เรียนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ในการ ดำรงชีวิต ทิศทางการศึกษาปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบบูรณาการมากขึ้นเรื่อยๆ (นาตยา ปิณฑานนท์, 2546: 3) การเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเป็นการเรียนรู้แบบแยกส่วน ทำให้เกิดการเสียคุณภาพและเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น การศึกษาเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบ เชื่อมโยง เนื่องจากโลกแห่งความเป็นจริงนั้น เป็นโลกแห่งการเชื่อมโยงเป็นองค์รวม (ประเวศ วัชสี, 2545)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สถาบัน อุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น นอกจากจะมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนและนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาแล้ว ยังมีหน้าที่บริการวิชาการให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่น เขตบริการของ สถาบัน ได้แก่ จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และบางส่วนของจังหวัดสุโขทัย โรงเรียน บ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงเรียนหนึ่งของสถาบัน ซึ่งจะต้องพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากการสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนบ้านผาสุก พบว่าโรงเรียนมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ เพื่อจะได้เรียนรู้ ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักวิชาการอย่างแท้จริง เพราะงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นงานใหม่และเป็นเรื่องใหญ่สำหรับครูทุกคน ที่จำเป็นจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการ จะประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ครูเคยชินกับการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการจัดทำมาให้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้บริหาร โรงเรียนบ้านผาสุก สนใจที่จะเรียนรู้และดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการนั้น ที่ผ่านมาครูผู้สอนแต่ละคนต่างคนต่างบูรณาการ โดยไม่มีการวางแผนร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะร่วมมือกับทางโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการในระดับประถมศึกษา เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนบ้านผาสุก หากงานวิจัยนี้ประสบผลสำเร็จ และบังเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุกและโรงเรียนอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. ได้ทราบผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

3. ได้หลักการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการและหลักการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ อันจะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่นๆในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งวิจัยหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ในระดับประถมศึกษา โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครูผู้สอน แล้วนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 2 คน ผู้ปกครองจำนวน 16 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 16 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 34 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รายวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อรายวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร เป็นเวลา 20 สัปดาห์

นิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง การสร้างหลักสูตร โดยดำเนินการ ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การสร้างรายวิชา การกำหนดสาระการเรียนรู้ การเขียนคำอธิบายรายวิชา การสร้างหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับกลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน โดยใช้วิชาการเป็นฐานความคิด

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหาร โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนของ โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

นักเรียน หมายถึง บุคคลที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ความพึงพอใจ หมายถึง ความชอบ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอน